

Kommunkontoret
Mia Uhlin, utredare
0220-392 89
mia.uhlin@surahammar.se

Delbetänkande SOU 2017:60, Utredningen om en stärkt minoritetspolitik

Sammanfattning

Surahammars kommun delar utredningens ståndpunkt att åtgärder och insatser behövs för att nå den effekt som eftersträvas med minoritetslagen och minoritetspolitiken. Det är dock viktigt att värna om det arbete som genomförs i kommunerna. En allt för stark reglering med höga krav kan medföra en risk att den effekt som eftersträvas motarbetas. Eventuellt kan en effekt bli att kommuner beslutar om att träda ur ett förvaltningsområde på grund av svårigheter att leva upp till de lagkrav som en anslutning innebär.

Vi anser att framtagande av dokumenterade mål och riktlinjer kan vara en väg framåt för att undkomma att arbetet enbart vilar på personbundna intressen. Viktiga framgångsfaktorer i det minoritetspolitiska arbetet anser vi är rimliga ekonomiska förutsättningar, möjlighet till rekrytering och tillgång till personal med adekvat kompetens inom verksamhetsområdena, att kommunerna själva kan styra över statsbidraget samt att en samordnad nationell strategi som inkluderar bland annat utbildning och metoder som kan appliceras på lokal nivå tas fram. Vi ser att samverkan och samordning i arbetet bör ske på nationell och regional nivå, såväl som på kommunal nivå.

Vi anser att ett tydligt uppdrag tillsammans med resurser till nuvarande uppföljningsmyndigheter är en alternativ strategi till att inrätta en ny myndighet. Vi menar att om de nationella minoriteternas rättigheter integreras socialtjänstlagen och i skollagen krävs bland annat mer rimliga ekonomiska förutsättningar. Vi ställer oss kritiska till att kommuner i förvaltningsområde ska erbjuda förskola på minoritetsspråk inom fyra månader.

Vi ser positivt på att utveckla möjligheterna till utbildning och kompetensförstärkning för minoritetstalande personal samt ställer oss positiva till de kunskapshöjande och synliggörande åtgärder som presenteras i utredningen.

Den samlade kostanden som anges i utredningen ser vi inte vara av rimlig karaktär för att nå den effekt och ambitionsnivå som presenteras i utredningen

I kommande avsnitt kommenteras det som Surahammars kommun ser som de främst centrala delarna i utredningen.

Utvärdering av minoritetspolitiken

4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Kommunen delar utredningens ståndpunkt att det är viktigt att det minoritetspolitiska arbetet inte är beroende av enskilda tjänstemän eller politikernas intresse och anser att framtagande av dokumenterade mål och riktlinjer kan vara en väg framåt. Det är viktigt, vilket utredningen också belyser, att kommunerna får ett stort handlingsutrymme för att se till lokala förutsättningar och behov.

Utvärdering av minoritetslagstiftningen

4.4.1 Hur statsbidraget får användas

Kommunen delar utredarens ställningstagande gällande användandet av statsbidraget. Utrymme att på lokal nivå kunna styra på vilket sätt statsbidraget ska användas är en förutsättning för att nå resultat och få effekt av det lokala arbetet.

Uppföljning av minoritetslagen m.m

5.2 En nystart för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken

I utredningen föreslås en inrättning av en särskild myndighet för uppdraget att följa upp, främja och samordna minoritetspolitiken. En ny myndighet skulle kunna innebära att kompetens och kunskap riskeras att gå förlorad. Ett tydligt uppdrag tillsammans med resurser till nuvarande uppföljningsmyndigheter ser vi som en alternativ strategi. Om en ny tillsynsmyndighet inrättas är det av stor vikt att befintlig kompetens och kunskap tas tillvara. Dock är det vitala att myndighetens arbete ger det resultat som eftersträvas.

Förskola på minoritetsspråk m.m.

6.2.1 Stöd till förskolans huvudmän

Vi anser att förskolan har en viktig funktion i revitaliseringsarbetet men att det finns behov av ekonomiska satsningar och andra kompetenshöjande insatser för att ge förskolan förutsättningar att kunna fylla den funktionen.

6.3 Förslag som berör förskola i förvaltningsområde

6.3.4 Förskola på minoritetsspråk ska erbjudas inom fyra månader

Vi ställer oss kritiska till att förskola på minoritetsspråk ska erbjudas inom fyra månader. Det är svårt att ekonomiskt och verksamhetsmässigt motivera att verksamhet ska bedrivas på minoritetsspråk på väsentlig del vid tillfällen då det till exempel är få barn som efterfrågar det. Att ställa om förskolans verksamhet på fyra månader är inte rimligt. Ett alternativ skulle kunna vara att sätta gränser med barn/elevantal för när kommunen ska tillhandahålla minoritetsspråkbedriven verksamhet.

Ytterligare en faktor som försvårar möjligheten att lyckas med uppdraget är tillgång till personal med rätt språkkompetens. Kommunen ställs inför en risk och ett omöjligt ställningstagande att behöva prioritera

mellan förskollärarkompetens och minoritetsspråkkompetens. Det är även oklart vilka krav som är rimliga att ställa på den minoritetstalande personalen.

6.3.5 En tydligare anknytning till skollagstiftningen

Vi delar utredningens ståndpunkt att ett införande av rätten till förskola på finska, meänkieli och samiska i förvaltningsområdena i skollagen skulle kunna bidra till att stärka de nationella minoriteternas ställning och rättigheter. Det är dock viktigt att kommunerna har rimliga förutsättningar att möta förslaget ambition. Om förutsättningarna inte finns riskerar konflikter att uppstå vilket kan ge upphov till andra effekter än att stärka de nationella minoriteternas ställning. Vi anser att en förändring i skollagen förutsätter att ekonomiska medel tilldelas kommunerna för att bland annat ge förutsättningar för att ställa om verksamheten och kunna erbjuda personal med adekvat kompetens i verksamheten. Nivåerna i förslaget i 13.3 ser vi inte vara av rimlig karaktär för att finansiera de förändringar som föreslås i utredningen.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

7.3 En tydligare reglering av kommuners skyldigheter

Vi anser att det är angeläget att tydliggöra kommunens skyldigheter. Utmaningar som idag redan finns och som kan komma att stärkas påverkar kommunens förmåga att leva upp till skyldigheterna. I utredningen identifieras bristen på personal som behärskar minoritetsspråk som ett av de största hindren. Det är redan idag en utmaning att tillhandahålla bland annat den språkkompetens som krävs och det finns ett stort behov av nationellt stöd, men även medel, för att kommunen ska kunna lyckas med uppdraget.

Vi ser ett behov av utbildning och framtagande av material, modeller, metoder och liknande på nationell nivå. Vi ser positivt på utredningens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram vägledning kring bestämmelser om äldreomsorg på minoritetsspråk. Vi anser att det även behövs vägledning kring hur uppdraget ska fungera i praktiken.

7.5 En tydligare anknytning till sociallagstiftningen

Liknande resonemang som fördes gällande integrering i skollagen gäller även integrering i sociallagstiftningen. Alltså, det är viktigt att kommunerna har rimliga förutsättningar att möta förslaget ambition och att en förutsättning är att ekonomiska medel tilldelas kommunerna för att bland annat ge möjlighet att ställa om verksamheten och kunna erbjuda personal med adekvat kompetens i verksamheten.

Tillgång till personal med språk- och kulturkompetens

8.2 Insatser för att utbilda och rekrytera personal med språk- och kulturkompetens

Vi ser positivt på att utveckla möjligheterna till utbildning och kompetensförstärkning för minoritetstalande personal.

Kunskapshöjande och synliggörande åtgärder

11.3.1 Förbättrad uppfyllelse av läroplanernas målsättningar

11.3.2 Förbättrade kunskaper bland lärarna

Vi ser förslagen som presenteras i utredningen som positiva. Förslagen skulle kunna förbättra implementeringen i skolan vad det gäller kunskapen om de nationella minoriteterna. Lättillgängligt material ser vi som en eventuellt bättre faktor än skrivningar i examensmål, som givetvis har ett värde i sig. Om dessa två faktorer kopplas samman på högskolorna anser vi att den bästa effekten kan nås.

Konsekvensbeskrivningar

13.3 Konsekvenser för statens finanser

Den samlade kostanden som anges i utredningen ser vi inte vara av rimlig karaktär för att nå den effekt och ambitionsnivå som presenteras i utredningen

Avslutande kommentarer

Surahammars kommun delar utredningens ståndpunkt att åtgärder och insatser behövs för att nå den effekt som eftersträvas med minoritetslagen och minoritetspolitiken. Ambitionen med utredningens förslag är att säkra och stärka de nationella minoriteternas rättigheter vilket vi ser som positivt och välkomnar. Det är dock viktigt att värna om det arbete som genomförs i kommunerna. En allt för stark reglering med höga krav kan medföra en risk att den effekt som eftersträvas motarbetas. Eventuellt kan en effekt bli att kommuner beslutar om att träda ur ett förvaltningsområde på grund av svårigheter att leva upp till de lagkrav som en anslutning innebär.

Vi anser att den största möjliggörande faktorn att nå ett stärkt minoritetspolitiskt arbete är att få rimliga ekonomiska förutsättningar. Andra grundläggande faktorer för att få genomslag av en stärkt minoritetspolitik är möjlighet till rekrytering och tillgång till personal inom förskolan, skolan och äldreomsorgen med adekvat kompetens samt en samordnad nationell strategi som inkluderar bland annat utbildning och metoder som kan appliceras på lokal nivå. Vi ser en svårighet i att klara uppdraget om varje enskild kommun ska arbeta isolerat med frågan. Vi ser att samverkan och samordning bör ske på nationell och regional nivå, såväl som på kommunal nivå.